

4. mezinárodní konference Evropské společnosti pro environmentální dějiny, Amsterdam, 4. až 9. června 2007

Helena Janů, Leoš Jeleček

janu@natur.cuni.cz, jelecek@natur.cuni.cz

UK v Praze, PřF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Albertov 6, 128 43, Praha 2

Konferenci hostila Svobodná univerzita v Amsterdamu a pořádal ji organizační výbor složený z jejích pedagogů, kterému předsedala Petra van Dam z historické katedry Filozofické fakulty. Konala se v hlavní, moderní výškové budově univerzity. Zúčastnilo se jí na 250 účastníků (již standardní počet u všech dosavadních konferencí ESEH) z 25 států. Nejvíce byly zastoupeny státy západní Evropy; tj. evropská „kolébka“ oboru – Velká Británie (asi 60 účastníků), pak hostitelské Nizozemsko (50) a stejně Německo. Dále to byly již nepřekvapivě Spojené státy (40) a Kanada (30 účastníků). Účast z dalších států byla o řád nižší, tj. kolem deseti účastníků; z nich kupodivu nejvíce z Česka, a to 12, až za ním následovaly Francie a Itálie s 10, Rakousko se 7 a Švédsko s Finskem po 6 účastnících. Z mimoevropských států přijeli badatelé např. z Austrálie, Nového Zélandu, Indie, Japonska, Izraele, Kolumbie, Ghany, JAR aj. To lze považovat za jeden z dokladů rozvoje environmentálních dějin, růstu váhy ESEH a potvrzení logiky rozhodnutí uspořádat 1. světový kongres environmentálních dějin v srpnu 2009 v dánské Kodani. O tom referujeme na jiném místě tohoto čísla.

Téma konference bylo dosti široké a flexibilní, vybízelo ke komparaci i v prostoru, metodě vlastní regionální geografii. Celkem přišlo 287 návrhů na referáty nebo panely. Programový výbor měl pak nevděčnou práci asi 25 % z nich nepřijmout, a to vzhledem k možnostem časovým i prostorovým. Celkově bylo do programu konference zahrnuto 236 prezentací, z toho 20 posterových.

Referáty byly uspořádány do devíti bloků, z nichž každý se členil na 7 tematických sekcí. Ty jednaly paralelně po čtyři dny jako panely (3 referáty po 20 min. a půl hodiny na diskusi). Jeden půlden byl jako vždy vyhrazen pro tzv. národní (regionální) sekci, kterou se umožňuje pořadatelské zemi představit podle svého uvážení její výzkumné směry a výsledky. Z nakonec 16 prezentovaných posterů bylo k našemu překvapení 5 z Česka. Posterová sekce měla již tradiční průběh – jednotlivé postery byly stručně představeny jejich autory (vždy promítány na velké plátno) na plenárním zasedání a poté bylo po celou dobu konference možné u nich diskutovat ve foyer, kde byly vystaveny.

Již jsme uvedli, že naše účast byla největší ze všech států post-sovětského bloku včetně Ruska. Budeme jenom rádi, až se těchto konferencí začnou zúčastňovat také naši historici. V Amsterdamu jsme účastníci z Česka prezentovali 6 referátů a předsedali 3 panelům (R. Brázdil, L. Jeleček, L. Uhlířová). Témata většiny českých referátů odpovídají charakteristice badatelského profilu environmentálních dějin v Česku podle čelného amerického historika environmentálních dějin Donalda Hughese v jeho nové knize: *What is Environmental History?* Polity, Cambridge, Oxford (UK), Boston (US) 2006, 180 s.. Její autor oprávněně soudí, že hlavními tématy u nás je výzkum změn ve využití a funkci krajiny a historická klimatologie (srov. s. 61). Recenzi této knihy, která by mohla

být dobrou vysokoškolskou příručkou k úvodu do environmentálních dějin, uvedeme v příštím čísle Klaudyána.

Domníváme se, že pro získání řady informací o přípravě a zejména průběhu vědeckého programu konference i jeho hodnocení je více efektivní navštívit webovou stránku <http://eseh.org/conference/archive/Amsterdam2007/>. Zájemcům doporučujeme zejména hodnotící zprávu programového výboru (podle úzu je nazýván „vědeckým“). Napsal ji jeho člen prof. Richard Oram, ředitel Centre for Environmental History, University of Stirling, UK. Je historikem nejen environmentálních dějin, ale i dějin středověku, stejně jako Petra van Dam. I medievalisté totiž nacházejí významná výzkumná environmentální témata. Na stejné adrese je užitečná (zejména pro organizátory příštích konferencí) zpráva o zkušenostech organizačního výboru s přípravou konference (know how), kompletní program včetně abstraktů všech referátů, seznam účastníků, jakož i text pozoruhodného zahajovacího referátu Jane Carruthers z JAR (univerzita v Pretorii) na teoretické téma „Environmental History: Revitalising Connections, Context and Coherence in Historical Studies“.

V průběhu konference se mj. uskutečnila porada mezinárodní redakční rady evropské „vlajkové lodi“ oboru, tj. časopisu Environment and History, který již třináct let vydává nakladatelství White Horse Press (UK) v plodné součinnosti S ESEH. Porady se zúčastnili i jeho majitelé manželé Johnsonovi, zasedání řídila šéfredaktorka Georgine Endfield (University of Nottingham). Bylo co projednávat; zejména budoucnost časopisu a strategii, jak zvýšit jeho „rating“.

Nikoli nepodstatnou díl programu vědeckých konferencí tvoří jejich společenská část. V Amsterdamu bylo možno pokračovat v diskusích a v navazování nových kontaktů na mnoha jejich akcích, které i nabídkou pohoštění byly nadprůměrné. Byly to např. již zahajovací recepce ve foyer universitní budovy, pak recepce v Royal Tropical Institute (sponzor Nederlandse Waterschapsbank), která navázala na předchozí plavbu po kanálech ve starém městě, recepce podávaná Městskou radou na radnici a konečně slavnostní závěrečná večeře s udílením cen ESEH v Artis Party Centre (společenském zařízení) Městské ZOO (sponzor Arcadis Nederland). Ta měla vskutku příjemný a neformální průběh setkání lidí, kteří se již znají, mají si co říci a spojuje je snaha vybudovat pevné základy environmentálních dějin nejen v Evropě.

Četní mladí účastníci konference, především z řad doktorandů a začínajících asistentů, nejenže se dozvěděli mnoho nového, vyzkoušeli prezentaci výsledků své práce na mezinárodním fóru a v cizím jazyce, ale hlavně navázali první kontakty a kolegiální vztahy se svými vrstevníky i se staršími badateli, přičemž asi zjistili, že to jsou většinou také obyčejní lidé. I o tom se zmiňuje příspěvek studenta PGS P. Zahradníčka z Geografického ústavu PřF UK v Brně v tomto čísle Klaudyána.

Již v průběhu závěrečné večeře se sešla na krátké neformální poradě dosti změněná nově zvolená Rada ESEH. Ta se skládá z jejího výkonného výboru a regionálních reprezentantů. Prezidentkou byla na Generálním shromáždění ESEH ve čtvrtek 6. 6. odpoledne zvolena prof. Geneviève Massard-Guilbaud (Francie, Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales Centre de Recherches Historiques, Paříž), viceprezidenty Petra van Dam (Nizozemsko) a Mario Agnoletti (Itálie, University of Florence, Faculty of Agriculture). Naši Lenku Uhlířovou ve funkci tajemníka ESEH nahradil rovněž mladý kolega Martin Knoll (Německo, University of Regensburg, Institut für Geschichte), pokladníkem zůstává ex lege Ulrich Koppitz (Německo, University of Düsseldorf, Institute for the History of Medicine). Členem Rady se ex-officio stal bývalý prezident ESEH (zvolený v Praze) Paul Holm (Dánsko, rektor Roskilde University), a to jako předseda organizačního výboru kongresu v Kodani v r. 2009. Došlo i k více změnám v sestavě regionálních reprezentantů. Místo po tragicky zesnulém A. Karimovovi z Moskvy až po delší době zaujala Julia Lajus (Petrohrad). Více info o RR včetně adres viz: <http://eseh.org/about/regrep>. Potěšilo nás, že reprezentantem pro frankofonní země se stal ten PGS student, který na závěrečné večeři pražské konference v roce 2003 přebíral cenu za nejlepší studentskou práci, sympatický Stéphane Frioux z Univerzity v Lyonu.

Můžeme potvrdit, že nová prezidentka a výkonný výbor začal ihned aktivně pracovat. Poprvé se mezi konferencemi také sešla celá rada, a to na dvoudenním zasedání v Düsseldorfu začátkem ledna, na něž finančně přispěla mj. i University of Düsseldorf (organizoval ji U. Koppitz). Rada projednala přípravu řady nových materiálů a podkladů k inovaci statutu ESEH, voleb jejích orgánů,

metodiky tvorby programu konferencí, výběru pořadatelů konferencí následujících (nejprve půjde o rok 2011, neboť nezbytné generální shromáždění ESEH a jednání jejích orgánů proběhnou v rámci světového kongresu v Kodani 2009). Ke všemu byly vytvořeny pracovní skupiny.

Konference končila ovšem až v sobotu 9. června celodenními exkurzemi. My jsme se zúčastnili vskutku atraktivní a poučné exkurze nazvané „Mizející mokřiny: jejich dějiny v severním Holandsku“. Vedl ji Hans Renes, historický geograf působící navíc i na University of Utrecht. Získali jsme poznatky a představu o způsobu života a hospodaření na povrchu, jenž je po staletém úsilí většinou jen půl metru nad vodou, obtížích s odvodem jejich přebytků atd. Užili jsme si delší plavbu na člunech po „jezeře“ a jeho rozsáhlými rákosišti s chráněnou bohatou, zejména ptačí faunou a pasoucím se skotem na okolní „pevnině“. Fascinovala nás prohlídka jedné z velkých pevností postavených před I. sv. válkou kolem Amsterdamu, které nebyly ke svému účelu využity (jako naše z doby Josefské i z I. republiky). Druhá exkurze směřovala do typově různorodé krajiny při soutoku tří řek – Rýna, Waal a Meuse. Vedla tudy Limes Romanum, fungovala obchodní střediska Vikingů, ve 12. stol. začala výstavba hrází a následně měst, jejichž obyvatelstvo od té doby žije pod stálou hrozbou zaplavení, a to zejména v rašelinné západní části této krajiny. Prostě naplnění hesla „Lucto et emergo“ (Bojuji a vynořuji se) na vlastní oči. S místním „způsobem života“ ladila náplň třetí exkurze - cyklistický výlet po ochranných hrázích v Amsterdamu a starých vesničkách v okolí.

Zdá se, že s konferencemi ESEH je to skoro jako s vínem, čím starší, tím lepší – nejen obsahově a organizačně, ale také místem konání, společenským programem i podporou místních politických a podnikatelských subjektů. Nedovedeme si představit, že by třeba pražský magistrát finančně podporoval konání konference ESEH v Praze v roce 2003. Roli zřejmě hraje i dodržování programového modulu konferencí ESEH (ostatně i ASEH) středa-sobota.

Domníváme se, že teď nemluvíme jen za sebe; účast na konferencích ESEH (počtem účastníků menších) je bezesporu inspirativním, stimulačním a zároveň potěšujícím zážitkem.